

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคอเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑. ปิยวาที จ นาม อญญเอหิ อติเรกาทุชลาภี โหติ ฯ ตตฺรึทํ วตฺถุ

อตีเต พาราณสียํ จตฺตารโ เสฏฺฐิปุตฺตา นครา นิกฺขมฺม เอกสฺมี ฐาเน นิสฺสีติววา เอกํ
พหุํสํ ลภิตฺวา ยานํ ปุเรตฺวา วิภิกฺกิตฺตํ นครํ อาคจฺจนฺตํ มิคฺลฺลทฺทํ ทิสฺวา ตํ มํสขณฺทํ
ยาจฺสิสุ ฯ เตเสวโก อเร ลุทฺทก เทหิ เม มํสขณฺทนฺติ อาห ฯ ลุทฺทโก ปรํ กิณฺจิ ยาจนฺเตน
นาม ปิยวจนฺเนน ลปิตพฺพํ ปรุสา วต เต วาจา सा हि ปรุสตาย กิโลมกสทิสฺสี ตสฺมา ตว
วาจาสทิสฺ กิโลมกํ ทมฺมีติ วตฺวา นีรลํ กิโลมกมํสขณฺทํ อทาสि ฯ พุติโย เชฏฺฐภูตํ
มํสขณฺทํ เม เทหิติ อาห ฯ ลุทฺทโก สมฺม อธิ โลเก มนุสฺसानํ อังคสทิสตฺตา อังคเมตํ ยทิตฺ
ภตฺตา ภคินฺนิตฺติ ตสฺมา ตเวสา อังคสทิสฺสี วาจาติ เอติสฺสา อญฺจจฺวิกํ อังคเมว ทมฺมีติ วตฺวา
อํคมํสํ อทาสि ฯ ตติโย ตาต มํสขณฺทํ เม เทหิติ อาห ฯ ลุทฺทโก

ตาตฺตาติ ปุตฺโต วทมานโน กมฺเปติ ททยํ ปิตุ

ททยสฺส สทิสฺสี วาจา ททยํ สมฺม ททามิ เตติ

วตฺวา ททยมํเสน สทฺธิ มจฺจํ มํสํ อทาสि ฯ จตฺตโร สหาย มํสขณฺทํ เม เทหิติ อาห ฯ
ลุทฺทโก ยสฺส ปรุสสฺส จาเม สทฺไฮ นตฺถิ ตสฺส โส จาโม ยถา นิมนฺนุสฺสํ อรณฺญํ ตเถว
โหติ อิจฺจาญํ ตว วาจา สพฺเพเนน อตฺตโน สนฺตเกน วิภเวเนน สทิสฺสี ตสฺมา สพฺพเมวิทํ มม
สนฺตํ มํสํ สยานํ ทมฺมีติ วตฺวา เตเนน สทฺธิ ตสฺส เคหํ ยานํ ปาเชนฺโต อทาสि ฯ
เสฏฺฐิปุตฺโตปิสฺส สกฺการสมฺมานํ กตฺวา ปุตฺตทวารมสฺส ปกฺโกสาเปตฺวา ลุทฺทกมมโต อปเนตฺวา
อตฺตโน กุณฺหมพฺพชฺเฒ เวสาเปนฺโต ยาวชฺิว เตเนน สทฺธิ อฆาซฺชสทฺไฮ อโหสิตี ฯ

จตฺทุกฺกนิปาตสฺส พุติยวคฺเค มํสลลาภิชาตเก เสฏฺฐิปุตฺตวตฺถุ ฯ

ตสฺมา ปิยเมว ภาสิตพฺพํ ฯ วงฺคิสฺตโรปิ อิมเมวตถํ วิณฺญาเปนฺโต ภควโต สมฺมุขา
สุภาสิตสฺสฺตปฺริยาปนฺนํ อิมํ คาถมาห

ปิยววจเมว ภาสเยยฺยา ย วาจา ปญฺนิหนฺติตา

ยํ อนาทาย ปาปานิ ปเรสํ ภาสเต ปิยนฺติ ฯ

ตตฺถ ปญฺนิหนฺติตาติ ภูฏฺฐน ททเยน ปญฺนิมฺขํ คนฺตฺวา สมฺปิยาติตา ฯ ยํ อนาทายาติ
ยํ วจนํ ภาสนฺโต ปเรสํ ปาปานิ อปฺปิยานิ ปญฺญิกลานิ ปรุสวจนานิ อนาทยิตฺวา อตฺถพฺยณฺชน-
มจฺจํ ปิยวจนเมว ภาสติ ตํ ปิยววจเมว ภาสเยยฺยาติ อตฺถโร ฯ

[๒๗๕] ปิยวาที จ นาม อญฺเฐหิ อติเรกลทฺธลาภี โหติ ฯ ตตฺรียํ วัตถุ

อตีเต พาราณลียํ จตฺตารโ เสฏฺฐิปปุตฺตา นครา นิกฺขมฺม เอกสฺมี ลฺลาเน นิสีทิตฺวา เอกํ
พหุํลํ ลลิตฺวา ยานกํ ปฺเรตฺวา วิภิกฺกิตฺตํ นครํ อาคจฺจนตํ มิคฺคฺลทฺทกํ ทิสฺวา ตํ มํสขณฺตํ
ยาจิสฺสุ ฯ เตเสวโก อเร ลุทฺทก เทหิ เม มํสขณฺทฺหนฺติ อาท ฯ ลุทฺทโก ปรั กิณฺจิ ยาจนฺเตน
นาม ปิยวจเนน ลปิตพฺพํ ฬรฺสา วัต เต

[๒๗๕] อนึ่ง ธรรมดาบุคคผลมีปกติกกล่าวค่าน่ารัก มักได้ लाभ เหลือเฟือกว่าชนเหล่า
อื่น ฯ ในข้อนั้น มีเรื่องนี้ (เป็นอุทาหรณ์)

ในอดีตกาล บุตรเศรษฐี ๔ คน ในกรุงพาราณสี พวกนั้นออกจากพระนคร นั่งอยู่
ณ ที่แห่งหนึ่ง เห็นพรานเนื้อผู้หนึ่งได้เนื้อเป็นอันมาก บรรทุกเต็มยานมาสู่พระนครเพื่อจะขาย
จึงขอขึ้นเนื้อนั้น ฯ บรรดาบุตรเศรษฐี ๔ คนนั้น คนหนึ่งพูดว่า "เฮ้ยพราน จงให้ขึ้นเนื้อ
แก่ข้า (บ้าง) " ฯ พรานตอบว่า "ธรรมดาผู้จะขออะไร ๆ กะคนอื่น ควรพูดด้วยคำที่
น่ารัก, วาจาท่านช่างหยาบเสียดจริง,

วจา ส่า หี ผรุสตาย กีโลมกสทิสี ตสุม่า ตว วจาสทิสี่ กีโลมกั ทมมีติ วตฺวา นีรลั
กีโลมกมัสฺชนุทํ อทาลี ฯ ทุติโย เซฏฐฎาติก มัสฺชนุทํ เม เทหีติ อาห ฯ ลุทฺทโก สมม อธิ
โลเก มนุสฺसानั องคสทิสฺตฺตา องคเมตํ ยทิตํ ภาตา ภคินีติ ตสุม่า ตเวสา องคสทิสี วจาติ
เอติสฺสา อญฺจุจวิกิ องคเมว ทมมีติ วตฺวา องคมัสฺ อทาลี ฯ ตติโย ตาต มัสฺชนุทํ เม
เทหีติ อาห ฯ ลุทฺทโก

ก็วจากันั้นเป็นเช่นกับพังผืด เพราะเป็นวจาหายาบ; เพราะฉะนั้น เราจะให้พังผืดเช่นกับวจา
ของท่าน" ดังนี้แล้ว ได้ให้ชิ้นเนื้อที่เป็นพังผืดอันไม่มีรส (แก่เขา) ฯ บุตรเศรษฐีคนที่ ๒
พูดว่า "พี่ชาย ให้ชิ้นเนื้อแก่ฉัน (บ้าง) " ฯ พรานตอบว่า "สหาย คำพูดที่ว่า 'พี่ชาย พี่
หญิง' จัดเป็นอวัยวะเพราะคำนั้นเป็นเช่นกับอวัยวะของมนุษย์ทั้งหลายในโลกนี้, เพราะฉะนั้น
วจาของท่านนั้นเป็นเช่นกับอวัยวะ เหตุนี้ เราจะให้เนื้ออันสมควรแก่วจากันั้นแล" ดังนี้
แล้ว ได้ให้เนื้อที่เป็นอวัยวะ (แก่เขา) ฯ บุตรเศรษฐีคนที่ ๓ พูดว่า "พ่อโปรดให้ชิ้นเนื้อ
แก่ฉัน (บ้าง) " ฯ พราน

[๒๗๖] ตาตาทิ ปุตฺโต วทมาโน กมฺเปติ ททย์ ปิตุ
ททยสฺส สทิสฺสี วาจา ททย์ สมฺม ททามิ เตติ

วตฺวา ททยมฺเสณ สทฺธิ มฺรฺรํ มํลํ อทาลิ ฯ จตฺตฺโต สทหาย มํลชฺฌนํ เม เทหิติ อาท ฯ
ลฺลทฺโท ยสฺส ปุริสสฺส คามे สทหาย นตฺถิ ตสฺส โส คามิ ยถา นิมนฺนุสฺส อรณฺณํ ตเถว
โหติ อิจฺจายํ ทว วาจา สพฺเพเน อตฺตโน สนฺตเกณ วิภเวณ สทิสฺสี ตสฺมา สพฺพเมวิทํ มม
สนฺตกํ มํลํ สยานกํ ทมฺมีติ วตฺวา เตน สทฺธิ ตสฺส เคหํ ยานกํ ปาเชนฺโต อทาลิ ฯ เสฏฺฐิ-
ปุตฺโตปิสฺส สกฺการสมฺมานํ กตฺวา ปุตฺตทารมสฺส ปกฺโกสาเปตฺวา ลฺลทฺทกมฺมโต อปเนตฺวา
อตฺตโน กุณฺมพฺพชฺฌเณ วสาเปนฺโต ยาวชฺชิวํ เตน สทฺธิ อฆชฺชสทหาย อโหสิตี ฯ

จตฺกุกนิปาตสฺส ทฺตियวคฺเค มํลลาภิชฺชาตเก เสฏฺฐิปุตฺตวตฺถุ ฯ

[๒๗๗] ตสฺมา ปิยเมว ภาสิตพฺพํ ฯ วุคฺสิสฺตเถโรปิ อิมเมวตถํ

ตอบว่า

[๒๗๖] "บุตรเมื่อเรียกว่า พ่อ ย่อมทำหัวใจ ของบิดาให้หวั่นไหว,
วาจา (ของท่าน) เช่นกับหัวใจ, สหาย เราจะให้เนื้อหัวใจ
แก่ท่าน"

ดังนั้นแล้ว ได้ให้เนื้ออันอ่อนร่อยพร้อมไปกับหัวใจ ฯ บุตรเศรษฐีคนที่ ๔ พูดว่า "สหาย ขอท่าน
จงให้ชิ้นเนื้อแก่ข้าพเจ้า (บ้าง) " ฯ พราณตอบว่า "สหายของบุรุษใดไม่มีในบ้าน, บ้านนั้น
ของบุรุษนั้น ก็เหมือนป่าอันไม่มีมนุษย์นั่นเอง ฯ ดังนั้น วาจาของท่านนี้เป็นเช่นกับสมบัติ
ของตนทั้งหมด เพราะฉะนั้น เราจะให้เนื้อซึ่งเป็นของเราี้ พร้อมทั้งยานน้อยทั้งหมดทีเดียว
แก่ท่าน" ดังนั้นแล้ว ได้ขับยานน้อยไปเรือนของบุตรเศรษฐีนั้นพร้อมกับเขา ได้ให้แล้ว ฯ
แม้บุตรเศรษฐี ก็ได้ทำสักการะและนบถือแก่พราณนั้น สั่งคนให้เชิญบุตรและภริยาของเขามา
ปลดเปลื้องออกจากงานของพราณ ให้อยู่ในท่ามกลางกองทัพของตน ได้เป็นสหายผู้
มิแตกร้างกันกับพราณนั้นตลอดชีวิตแล ฯ

เรื่องบุตรเศรษฐี มาในมั่งสลาภิชฺชาตก ในทฺตियววรรค จตฺกุกนิปาต ฯ

[๒๗๗] เพราะฉะนั้น บุคคลควรพูดแต่คำที่น่ายกอย่างเดียว ฯ แม้พระวังคีสเถระ
เมื่อยังกุลบุตรให้เข้าใจความนี้แล

วิญญาเปนโต ภควโต สมมุขา สุภาสิตสูตตปริยาปนัน อิม คากมาห

ปิยวามเมว ภาเสยย ยา วาจา ปฏินนุทิตา

ย อุนาทาย ปาปานี ปเรส ภาสเต ปิยนุติ ฯ

ตตถ ปฏินนุทิตาติ ทฏฐเฐน ททเยน ปฏิมุข คนตุวา สมปิยายิตา ฯ ย อุนาทายาติ
ย วจน ภาสนโต ปเรส ปาปานี อปิยานิ ปฏิกุลานิ ผรุสวจนานิ อุนาทยิตวา อตถพยุณชน-
มธูร ปิยวจนเมว ภาสตี ต ปิยวามเมว ภาเสยยาติ อตโต ฯ

จึงกล่าวคานี้อันนับเข้าในสุภาสิตสูตตรเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีภาคว่า

**"บุคคลควรพูดแต่วาจาที่น่ารักอย่างเดียว ซึ่งเหล่าชนพากัน
ชื่นชม (และ) ซึ่งไม่ถือคำขั้วหยาบทั้งหลายของชนเหล่าอื่น
พูด (แต่วาจาที่น่ารัก) " ฯ**

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า ปฏินนุทิตา ความว่า อันชนทั้งหลายไปสู่ที่เฉพาะหน้า
รักใคร่สนิทด้วยดวงใจอันรื่นเริง ฯ สองบทว่า ย อุนาทาย ความว่า บุคคลเมื่อจะกล่าวคำ
ใดไม่ถือคำหยาบคายเลย คำไม่น่ารัก คำน่าเกลียด ได้แก่คำหยาบคายของชนเหล่าอื่น
กล่าวแต่คำน่ารัก ซึ่งไพเราะโดยอรรถและพยัญชนะแท้จริง, ควรพูดแต่วาจาที่น่ารักนั้น
อย่างเดียว ดังนี้ ฯ